

Besplatan
magazin

www.superinfo.ba

Superinfo

16.11.2018. / broj 191

POZIV KOMPANIJAMA

Poziv kompanijama i JP iz oblasti vodosnabdijevanja na poslovne B2B susrete

Zadovoljstvo nam je pozvati Vas da učestvujete na B2B susretima u okviru 24. Međunarodnog sajma vodosnabdijevanja – **SMAGUA 2019.** u Zaragozi, Španija.

Konfederacija poduzetnika Aragon (CEO Aragon) i Tehnološki institut Aragon (ITAINNOVA) u saradnji s Izložbenim centrom Zaragoza i Evropskom poduzetničkom mrežom – EEN organizuju poslovne B2B susrete sa fokusom na EU kompanije.

Ovo je dobra prilika da kompanije iz oblasti vodosnabdijevanja saznaju sve o najnovijim tehnologijama, opremi i sistemima za upravljanje ovim ključnim resursom.

Poslovni B2B susreti će se održati **5. i 6. februara 2019. godine**, u Izložbenom centru Zaragoza, u okviru 24. Međunarodnog sajma vodosnabdijevanja – SMAGUA 2019.

Glavne teme:

- Tretman otpadnih voda i ponovna upotreba
- Cjevod i skladištenje
- Ekstrakcija vode
- Instrumenti, analiza i automatizacija
- Navodnjavanje
- inžinjerske, konsultantske i uslužne kompanije

- Istraživanje i savjetovanje
- Energetski okoliš
- Ostala oprema
- Tehnički press
- Industrija celuloze, papira i kartona.

Učešće BiH kompanija na u ovom međunarodnom događaju je besplatno.

Agencija ZEDA je jedan on EEN partnera ovog događaja.

Prednosti za učesnike:

- unaprijed dogovoren sastanci;
- široka zastupljenost sektora i zemalja;
- vidljivost među izlagачima i posjetiteljima sajma;
- Stručna pomoć i savjeti od strane koordinatora prije, za vrijeme i nakon događaja.

O posljednjem izdanju SMAGUA u brojkama:

- 540 izlagača
- ukupna površina od 19.611 m²
- 20.050 posjetitelja iz 35 zemalja.

Veb stranica događaja, registracija i zakazivanje sastanaka na linku:

<https://smagua2019.b2match.io/>

Za više informacija možete kontaktirati:

Enterprise Europe Network – CEOE Aragón Confederación de Empresarios de Aragón

Elena Borobio i Olivia del Amo – e-mail: een@ceoeearagon.es

Telefon: +34 976 460 066

O sajmu: Feria de Zaragoza – www.feriazaragoza.com/smagua.aspx

Kontakt osoba u Agenciji ZEDA – Alma Bećirović, alma@zeda.ba, 032 445 830.

Agencija ZEDA

STUDENTI EKONOMIJE ODUŠEVLJENI POSJETOM PANEUROPSKOJ UNIJI BIH I EU INFO CENTRU U SARAJEVU

Studenti ekonomije Sveučilišta/Univerziteta „VITEZ“ boravili su u studijskom posjetu organizaciji Paneuropske unije BiH. O aktivnostima i općenito o Paneuropskoj uniji govorio je njezin glavni tajnik Haris Čutahija.

Studenti su tom prilikom posjetili i EU info centar. Tamo su od Irine Smirnov, ekonomske savjetnice u Delegaciji EU, doznali više o ekonomskim uvjetima u procesu proširenja EU, s posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu.

Tijekom posjeta EU info centru, Amela Hrasnica je studentima prezentirala Erasmus+ program, združeni diplomski studij Erasmus Mundus EMJMD kao i Jean Monnet aktivnosti.

Posjet naših studenata Sarajevu završio je organiziranim obilaskom Parlamentarne skupštine BiH.

Studentica III. godine Maida Duranović poručila je kako je posjet Paneuropskoj uniji BiH i EU info centru bio iznimno poučan i koristan.

„Pored toga, kroz pozitivno i ugodno druženje boravili smo i u zgradi Parlamenta BiH, s lijepo uređenim

salama u čije smo klupe imali prilike i mi sjesti, što je, za nas studente, iznimno osjećaj. U svakom smo slučaju boravkom u Sarajevu nešto novo naučili, vidjeli i doživjeli“, poručila je studentica Maida Duranović, zahvaljujući višoj asistentici Tanji Gavrić na organizaciji spomenutog studijskog posjeta, u sklopu predmeta Makrosustav EU. Pozitivno mišljenje svojih kolega dijeli i studentica Ljubica Didak. „Prija svega želim se zahvaliti višoj asistentici Tanji Gavrić na izuzetno dobroj organizaciji posjeta

Sarajevu. Boravak u EU info centru približio nam je značenje procedure uključenja u EU, tako da smo usvajajući nova znanja, još bolje razumjeli koliko je našoj državi potrebno postati njezinom članicom. Boravak u Parlamentu je nešto za što, vjerojatno, mnogi od nas više neće imati priliku i definitivno će ostati zapamćeno. Jako poučan i interesantan izlet“, poručila je studentica III.godine FPE, Ljubica Didak.

U pratinji naših studenata bili su viša asistentica Tanja Gavrić, mag.oec i doc.dr. Erdin Hasanbegović.

SVEĆANO POČEO PROJEKT MOBILNOSTI UZ UČEŠĆE I SVEUČILIŠTA/UNIVERZITETA “VITEZ”

U vijećnici Veleučilišta „Lavoslav Ružička“ u Vukovaru, 30. listopada 2018. Godine, u organizaciji ustanove domaćina, nositelja projekta mobilnosti KA107, održan je početni koordinacijski sastanak s predstvincima inozemnih partnerskih institucija na projektu ERASMUS+ 2018-1-HR01-KA107-047219.

Sastanak je održan u cilju međusobnog povezivanja i osiguravanja kvalitetne provedbe projekta kao i informiranja partnera na projektu o samom programu Erasmus+ i njegovoj strukturi.

Prvi dio sastanaka obuhvatio je predstavljanje domaćina i partnera na kojem je prezentirano Veleučilište kao nositelj projekta te njegovi domaćini prisutni na sastanku: dr. sc. Željko Sudarić, v. pred. dekan Veleučilišta,

Ana Gavran, mag. iur., tajnica Veleučilišta, ECTS koordinatorica dr. sc. Slavica Janković, pred., pročelnica Odjela za Zdravstvene Studije i ECTS koordinatorica dr. sc. Željka Borzan, v. pred., pročelnica Poslovnog odjela zatim Željka Vajda Halak, mag. iur., pred., mentorica stručne prakse dolaznim studentima na Upravnom odjelu u zamjenu pročelnika Upravnog odjela, te Erasmus koordinatorica na Veleučilištu Karolina Novinc, struč. spec. oec. Partnerskim ustanovama Veleučilište je prezentirano s osvrtom na provedbu Erasmus+ na Veleučilištu s dosadašnjim postignutim rezultatima. Na sastanku su predstavljeni svi partneri na projektu, dok su predstavnici koji su prisustvovali na sastanku: doc. dr. Jelena Lukic, pomoćnica direktora za međunarodnu suradnju i

dr. Dragan Vučinić, rukovoditelj katedre za ekonomiju i financije ispred Visoke škole modernog biznisa u Beogradu, prof. dr. Dragan Ilić, koordinator Centra za međunarodnu suradnju i asistentica Tamara Perović, ispred Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu, Siniša Dukić, dipl. oec, voditelj Ureda za međunarodnu suradnju ispred Sveučilišta/Univerziteta „VITEZ“, dr. sc. Radenko Udovičić, dekan i asistentica Dževida Sulejmanović ispred Sveučilišta Hercegovina, Fakulteta društvenih znanosti Dr. Milenka Brkića, prezentirali visokoobrazovne ustanove uključene u projekt KA107.

Drugi dio sastanka obuhvatio je predstavljanje projekta i upute za provedbu na kojem su prezentirane ključne informacije o projektu, projektni ciklus, faze provedbe projekta kao i aktivnosti koje je potrebno provesti s naglaskom na ulogu partnera u projektu. Posebno su naglašeni bitni elementi za provedbu projekta iz sklopljenih Inter-institucijskih sporazuma te su navedeni potrebni resursi na partnerskim ustanovama kako bi se osigurala kvalitetna provedba.

Na kraju sastanka dogovoren su sljedeći provedbeni koraci te je najavljena mogućnost iskaza interesa za nastavak suradnje na novim projektima mobilnosti u sklopu programa Erasmus+ za 2019. godinu.

BICIKLISTIČKA STAZA I ŠETNICA U NASELJU BLATUŠA

Počeli su radovi na izgradnji biciklističke staze i šetnice u naselju Blatuša.

Radi se o investiciji Grada Zenica, čija vrijednost iznosi 224.757,00 KM sa PDV-om.

Radove izvodi firma iz Zenice, prema projektnoj dokumentaciji izrađenoj od strane Javnog preduzeća za prostorno planiranje i uređenje grada "Zenica" d.o.o. Zenica.

Rok za izvođenje radova je 60 dana od dana uvođenja izvođača u posao.

Projektom je predviđena izgradnja šetnice širine 1,5 m i biciklističke staze 2,25 m.

Biciklistička staza je dvosmjerna širine 2,0 m sa rubnom linijom bijele boje širine 0,25 m, koja je odvaja od šetnice.

Biciklistička staza ima završni sloj od asfalta obojenog crvenom bojom.

**ZENICA
GRAD**

ARAPSKI INVESTITORI ZAINTERESOVANI ZA ULAGANJA

U kabinetu gradonačelnika Zenice Fuada Kasumovića održan je sastanak s investitorima iz Ujedinjenih Arapskih Emirata zainteresovanim za ulaganja na području grada Zenice. Gradonačelnik Fuad Kasumović predstavio je zainteresovanim investitorima aktuelne projekte vezane za unaprjeđenje poslovног ambijenta kao i već postojeće potencijale koji bi mogli biti interesantni stranim investitorima. Također, Gradonačelnik je predstavnike investitora upoznao o formiraju dvije

nove poslovne zone Zenica-Sjever i Zenica-Jug, koje će biti privredno poslovne odnosno poslovno rekreativne. Arapski investitori su naglasili da već imaju dobru poslovnu saradnju sa privrednicima iz Zenice u oblasti drvne industrije odnosno proizvodnje namještaja. Gradonačelnik Kasumović je ovom prilikom istakao da je Gradska uprava Zenice otvorena za saradnju sa svima koji žele ulagati u Zenicu i doprinjeti privrednom razvoju grada.

UREĐENJE IZLETIŠTA KULA, POSTAVLJENE KLUPE I ŠADRVANI

Članovi Udruženja „Babinci 100 posto“ i stanovnici mjesne zajednice Donje Babino, uspješno su završili prvu fazu radova na uređenju izletišta na lokalitetu Kula. Očišćena je lijeva i desna obala Babine rijeke, postavljene klupe i šadrvali, a u planu je izgradnja pješačke staze i dječjeg igrališta. Prema riječima predsjednika Udruženja „Babinci 100%“, i predsjednika mjesne zajednice Donje Babino, Mevludina Šabića i Hasana Omića, uređenje lokaliteta Kula počelo je sredinom godine, a zahvaljući velikom odzivu stanovnika ovog dijela Zenice,

vidljivi su pozitivni pomaci. U sklopu prve faze očišćen je teren, postavljeni stolovi i šadrvali, te uređeno izletište. Uređenje ovog lokaliteta ne bi bilo moguće bez podrške stanovnika mjesne zajednice Donje Babino koje se odazvalo u velikom broju, te gradske uprave koja je prepoznala kvalitetan projekt i pružila finansijsku pomoć u akciji uređenja izletišta. Predstavnica gradske službe za ekologiju, Jakuta Imširović, istakla je da je grad spremam pomoći u nastavku realizacije ovog, ali i drugih sličnih projekata na području grada.

OBJAVLJEN INVESTICIJSKI VODIČ

U cilju privlačenja novih investicija i otvaranja novih radnih mesta u Bugojnu, u sklopu projekta „Mladi u izradi investicijskog vodiča“, grupa mladih sa Općinom Bugojno i Fondacijom Mozaik izradili su Investicijski vodič. Riječ je o dokumentu koji na praktičan i jednostavan način objedinjuje najznačajnije informacije, koje potencijalni i postojeći investitori, trebaju ukoliko žele investirati u Bugojno.

Izrada Investicijskog vodiča općine Bugojno je veoma značajan projekt za cijelu lokalnu zajednicu, jer imati pravu informaciju, u pravo vrijeme, na pravom mjestu, od presudnog je značaja za sve potencijalne investitore.

Publikaciju su pripremili: Amra Čolić,

Nedim Balihodžić, Jelena Bilušić i Aida Alić, fotografije Nedim Balihodžić i Amer Hozić, a grafičko oblikovanje Tidža Čaušević.

Prezentacija je prilika za davanje odgovora na pitanje kako i zašto investirati u Bugojno, koji resursi i prednosti stote na raspolaganju, kao i kakvu vrstu podrške investitor može dobiti ukoliko se odluči na investiranje na području ovog grada.

Investicijski vodič strukturalno je podijeljen u nekoliko poglavlja, s tim da je akcenat stavljen na privredu i profil općine Bugojno i na sve korisne informacije koje mogu poslužiti potencijalnim investitorima za ulaganje na područje naše općine.

REKONSTRUKCIJA DONJE MAHALE

U toku su radovi na rekonstrukciji travničke Donje mahale koja se realizuje u okviru kapitalnih investicija Općine Travnik za 2018. godinu. U okviru ovog projekta bit će uređeni i proširen i pripadajući parking prostor.

Ulica Donja mahala povezuje dvije najprometnije saobraćajnice u gradu, Bosansku i ulicu Erika Brandisa.

Vrijednost projekta iznosi 75.000 KM, a izvođač radova je kompanija "Dobojputevi" d.d. Projekat obuhvata sanaciju kolovozne konstrukcije i svih infrastrukturnih i instalacijskih

vodova, te trotoara sa obje strane. Predviđena je izgradnja parking prostora i uklanjanje postojećih betnoskih konstrukcija u parku ispred zgrade Đerdan koje su svojevremeno postavljene umjesto zelene površine kao igralište za djecu.

USKORO U FUNKCIJI CENTAR ZA MONITORING OKOLIŠA ZDK

Uskoro bi u funkciji trebao biti Centar za monitoring okoliša Zeničko-dobojskog kantona, potvrdio je Fahrudin Brkić, ministar prostornog uređenja, prometa i komunikacija i zaštite okoliša.

Ovaj Centar, smješten na Institutu „Kemal Kapetanović“ u Zenici, kako je planirano, bit će uvezan u federalnu mrežu koja prati kvalitet zraka.

„Vrlo brzo očekujemo okončanje nabavke preostalog manjeg dijela opreme“, izjavio je za zenicainfo.ba Raif Seferović, direktor Instituta. No, prema njegovim riječima problem trenutno predstavlja nedostatak kadrova.

„Stari ili novi saziv izvršne vlasti u ZDK treba donijeti odluku, prema kojoj bi raspisali konkurs za prijem IT inženjera“, pojasnio je Seferović.

Rukovodilac Zavoda za zaštitu i ekologiju Instituta „Kemal Kapetanović“, Halim Prcanović ukazuje, da je planirano, da u Centru za monitoring okoliša bude 6 fiksnih i dvije mobilne stanice.

Tri fiksne stanice bit će u Zenici, od čega jedna u Vranduku, kao pozadinska za Zeničko-dobojski kanton. Po jedna fiksna stanica bit će u Visokom i Maglaju.

U PET GODINA “NESTALE” 62 ŠKOLE

Broj učenika u Federaciji BiH smanjen je u posljednjih pet godina za više od 31.000, što znači da su u pet godina nestale 62 škole.

Prema informaciji Ministarstva obrazovanja i nauke FBiH o upisu u osnovne i srednje škole, koju je na posljednjoj sjednici razmatrala Vlada Federacije, razlozi kontinuiranog smanjivanja broja učenika su, prvenstveno, migracije i iseljavanje porodica te pad nataliteta.

Tužna priča

Broj osnovaca tako je u posljednjih pet godina smanjen za 10.398 đaka, a u srednjim školama su 20.743 učenika manje. Ako se uzme u obzir da jedno odjeljenje, kako su nam kazali u sindikatima obrazovanja, broji, u prosjeku, 25 učenika, a jedna škola 20 odjeljenja, dolazi se do porazne statistike da su ispraznjene 62 škole ili 1.245 odjeljenja. Da bude gore, i mladi i nastavnici očekuju da će se ovaj trend nastaviti, a posebno je vidljiv u manjim sredinama, gdje nestaju područne škole.

– Iz zemlje svakodnevno odlaze porodice s djecom, ali i perspektivni mlađi ljudi. Vlast nema mjera da to zaustavi. Veoma je tužno govoriti o tome. Ni ja za sebe ne vidim perspektivu, ali želim

ostati ovdje i pokazati drugim mladima da svojim znanjem i rukama mogu nešto postići, rekla je Zerina Hubjer, portparol Asocijacije srednjoškolaca u BiH.

Smanjenje broja učenika povlači još jedan problem, a to je pitanje posla za nastavnike i profesore, jer neće imati kome predavati.

Glavni problem

– Odavno već vidimo kako su škole sve praznije. Jedino ide u prilog što se formiraju razredi sa manjim brojem učenika, do 25, pa se čini da je škola puna. Znamo i gdje je glavni problem,

nezaposlenost, neizvjesnost i odlazak mlađih i starijih, ali nijedna vlada ne ulaže ni minimum napora da ga riješi, kaže Đevad Hadžić, predsjednik Sindikata srednjeg i visokog obrazovanja Zeničko-dobojskog kantona.

Manja norma – manja plaća

Muhamed Pajić, predsjednik Sindikata osnovnog obrazovanja Srednjobosanskog kantona, ističe da se obim posla nastavnicima smanjuje.

– Sve se to osjeti na plaći, ali i na stažu, jer nastavnik sada mora raditi dvije-tri godine da bi imao godinu staža, kaže Pajić.

ŠATOROVIĆ U POSJETI ZENIČKIM METALCIMA

U radnoj posjeti Sindikatu i kompaniji ArcelorMittal Zenica boravio novoizabrani predsjednik Saveza samostalnih sindikata BiH, Selvedin Šatorović i sedam predsjednika granskih Sindikata.

Nakon obilaska pojedinih postrojenja u kompaniji, održan je sastanak sa Upravnim odborom Sindikata ArcelorMittal Zenica.

– Ovo će biti princip i metod rada Sindikata u narednom periodu, izjavio je Selvedin Šatorović, dodajući da je cilj ostvariti što više kontakata sa radnicima i predstavljanje platforme djelovanja.

– Prije ove posjete bili smo i sa radnicima Željezare i svima smo prenijeli da je jedan od ključnih ciljeva Zakon o uvezivanju radnog staža. Što se tiče kompanije ArcelorMittal Zenica, bez obzira što je potpisani kolektivni ugovor još uvijek ima stvari koje treba uraditi i popraviti, prije svega borba za beneficirani radni staž i

kolektivno osiguranje, istakao je Šatorović. Predsjednik Sindikata metalaca BiH, Bajro Melez je, odgovarajući na novinarski upit oko sudbine sindikalnog organizovanja, potvrdio da ova grana čvrsto stoji uz Sindikat i njegovo novoizabrano rukovodstvo i to, kako je rekao, samo po

sebi govori.

– Sindikatu ArcelorMittal Zenica bila je čast ugostiti predstavnike Sindikata BiH, kazao je Zuhdija Kapetanović, sindikalni predsjednik u ovoj kompaniji, tim prije jer se, kako je podsjetio, borba za prava radnika nastavlja.

POLJOPRIVREDNICI TRAŽE 130 MILIONA KM

Udruženje poljoprivrednika Federacije Bosne i Hercegovine uputilo je jučer Vladi Federacije BiH i nadležnim ministarstvima zahtjev da prilikom kreiranja Budžeta FBiH za 2019. godinu osiguraju sredstva za novčane podrške u poljoprivredi u skladu sa Zakonom o novčanim podrškama u poljoprivredi i ruralnom razvoju.

Prema članu 3. stav (2) ovog Zakona, visina novčanih sredstava za poljoprivredu mora iznosići „od 3 do 6% iznosa budžetskih prihoda i primanja u tekućoj godini u Federaciji“.

„Prema našim računicama, izdvajanja za poljoprivredu u Budžetu za 2019. godinu trebale bi dakle dostići 130 miliona KM. Jedino ovaj iznos garantuje opstanak i razvoj poljoprivrede u Federaciji BiH, te daje mogućnost provođenja strukturnih reformi neop-

odnih za povećanje konkurentnosti bh. proizvoda na domaćem i stranom tržištu. Veća ulaganja u poljoprivredu su prije svega investicija. Korist od njenog jačanja imali bi ne samo direktni korisnici novčanih podrški već i cijelokupna bh. privreda jer ovaj sektor ima potencijal da postane bitan izvor budžetskih prihoda“, navode u Udruženju.

Kako naglašavaju, poljoprivrednici su imali razumijevanje za dosadašnje nepoštovanje Zakona o novčanim podrškama a to zbog potrebe da Vlada Federacije prvenstveno sanira naslijedena dugovanja. No, obzirom da su početkom ove godine pomenuta dugovanja sanirana, zahtjevaju da Vlada konačno počne poštovati zakonske odredbe vezane za izdvajanja za poljoprivredu.

NAJMLAĐI TRAVNIČANI NA IZLOŽBI SITNIH ŽIVOTINJA

U Sportskom centru „Pirota“ održana je Izložba sitnih životinja koju tradicionalno organizuje Udruženje za uzgoj i zaštitu sitnih životinja „Tulika“ iz Travnik. Pristunima na otvaranju izložbe obratili su se predsjednik Udruženja, Hamid Bojić i načelnik Općine Travnik, Admir Hadžiemrić.

Na izložbi su predstavljene brojne rase golubova, ukrasne peradi, ptica, kunića i drugih sitnih životinja. Na poseban način travnički uzgajivači predstavili su autohtonu rasu, travničkog kratkokljunog goluba.

Izložbu su posjetili i najmlađi Travničani, djeca iz JU „Obdanište“ Travnik sa svojim odgajateljicama, a u realizaciji ove posjete pomogli su službenici Policijske stanice Travnik.

OBNOVLJEN ODJEL ZA PATOLOGIJU TRUDNOĆE

JU Bolnica Travnik bogatija je za Odjel za patologiju trudnoće, a uz svečanost otvaranja ovog Odjela upriličena je ceremonija uručenja ultrazvučnog aparata. Vrijednost projekta procjenjena je naoko 60.000 KM.

Ultrazvučni aparat je poklon International Waqf Fund UK, a projekt je realizovala humanitarna organizacija Islamic Relief Worldwide sa sjedištem u Sarajevu.

-Nama je drago što je neko i prepoznao naš rad te ga nagradio nabavkom novog ultrazvučnog aparata, koji po svojim karakteristikama zadovoljava rad našeg odjeljenja. Ujedno novi ultrazvučni apparat i otvaranje Odjela za patologiju trudnoće znači da kontinuirano radimo na zaštiti reproduktivnog zdravlja svake žene našeg Kantona. - izjavila je Fatima Čurić-Ljevaković, šefica službe za ginekologiju i akušerstvo.

Kroz prijemnu ambulantu Ginekološko-akušerske službe Ju Bolnica Travnik ove godine prošlo je 8.700 pacijentica, a na Ginekološkom odjelu je izvršeno 670 operativnih zahvata, dok je na Porodičnom odjelu izvršeno 1.002 poroda.

Porodični odjel u potpunosti je renoviran u aprilu ove godine zahvaljući donaciji iz Republike Turske vrijednoj 280.000 eura

 FIS

NAGRADNA IGRA

U FISU KUPUJ, U PARIZ PUTUJ!
10.11. - 10.12.2018.

KUHINJE PO NARUDŽBI

*Najbolja kvaliteta,
najbrža izrada,
najniža cijena.*

Vaša

AMBYENTA

ODRŽAN DAN SPORTA U OPĆINI TRAVNIK ”IZABERI SVOJ SPORT“

U organizaciji Sportskog saveza općine Travnik i sportskih klubova članica Sportskog saveza općine Travnik, Zavoda za javno zdravstvo SBK/KSB u saradnji sa Općinom Travnik i pod pokroviteljstvom načelnika Općine Travnik Admir Hadžiemrića organizovan je Dan sporta u Općini Travnik ” Izaberi svoj sport ” u Sportsko rekreaciono privrednom centru ” Pirota ” koji je jednim dijelom stavljen u funkciju za trenažni proces dvoranskih sportova. Tokom ovog događaja prezentirani su mali nogomet, rukomet, košarka, džudo i karate i izvršena antropološka mjerjenja kao i prezentovana stanica ” Zdrave prehrane ” koju je organizovao Zavod za javno zdravstvo SBK/KSB.

Učešće u projektu Dan sporta u općini Travnik ” Izaberi svoj sport ” uzelo 11 osnovnih škola sa područja Travnika: OŠ Travnik , KŠC Petar Barbarić, OŠ Kalibunar, OŠ Turbe, OŠ Han Bila, OŠ Mehurić, OŠ Nova Bila, OŠ Dolac na Lašvi , OŠ Guča Gora, OŠ Karaula, OŠ Vitovlje čiji su učenici kao i članovi sportskih klubova izvršili testiranja o načinu ishrane kao

i koji su učestvovali u antropološkim mjerjenjima.

Pored prezentacije dvoranskih sportova, kao i samog Sportskog rekreacionog privrednog centra ” Pirota ” aktivnost imala je za cilj i animiranje djevojčica i dječaka za što masovnije uključivanje u sportske klubove, kao i upoznavanje djevojčica i dječaka sa značajem tjelesne aktivnosti za zdravlje i sa zdravim načinom ishrane.

Značajno je istaknuti da je tokom dana za sve učesnike pripremljena bila ishrana i napitak u organizaciji UŽ ” Emin ” iz Turbeta u skladu sa stanicom ” Zdrave prehrane ” .

Na samom početku manifestacije Dan sporta u općini Travnik ” Izaberi svoj sport ” prisutne je pozdravio načelnik Općine Travnik Admir Hadžimerić i zahvalio se svima na odzivu i istaknuo značaj za sport na području općine Travnik stavljanja u funkciju za trenažni proces SRPC ” Pirota ” . Načelnik Admir Hadžiemrić otvorio je Dan sporta u općini Travnik ” Izaberi svoj sport ” i izrazi nadu da će ovakvih i sličnih aktivnosti biti u narednom u

sto većem broju. U ime Sportskog saveza SBK/KSB, Sportskog savez općine Travnik prisutnima se obratio i predsjednik Sportskog saveza SBK/ KSB Mirsad Ibrašimbegović koji je poručio da se nada da ćemo i narednom periodu imati što veći broj uspješnih sportista i sportiskinja jer Travnik je uvijek bio rasadnik uspješnih sportista.

MESUD PEZER MEĐU KANDIDATIMA ZA NAJBOLJEG SPORTISTU BIH

Karatista Ivan Klepić, fudbaler Edin Džeko i atletičar Mesud Pezer u najužoj su konkurenciji za nagradu za najboljeg sportistu Bosne i Hercegovine u 2018. godini.

Stručni žiri 18. Izbora najboljeg sportiste BiH skratio je sve liste nominovanih na trećoj sjednici održanoj u Banjaluci u zgradi "Nezavisnih novina" koje su uz Radio-televiziju BiH organizatori ove tradicionalne manifestacije. U najužoj konkurenciji za najbolju sportistkinju su Ivona Čavar (karate), Larisa Cerić (džudo) i Marica Gajić (košarka).

Žiri je na zasjedanju Banjaluci analizirao i redukovao listu u kategoriji za najbolju ekipu, a u užoj konkurenciji su Ženska košarkaška reprezentacija BiH, Davis kup reprezentacija BiH i Fudbalska reprezentacija BiH.

Laureat nagrade za najboljeg trenera biće neko od sljedećih trenerskih imena, a to su Robert Prosinečki (fudbal), Blaž Slišković (fudbal) ili Branislav Crnogorac (džudo). Posljednju sjednicu stručni žiri, kojeg i ovaj put čine istaknuta sportska imena, sportski radnici i predstavnici medija, a kojim predsjedava Mirza Teletović, održaće 17. decembra u Sarajevu. Lista kandidata za nagradu za najperspektivniju sportistkinju takođe je skraćena, a užem izboru su Dora Čosić (stoni tenis), Jovana

Ilić (rukomet), Mila Petrović (džudo), Mirnesa Bektaš (karate), Emina Pašukan (plivanje), Maja Tadić (alpsko skijanje).

Za nagradu za najperspektivnijeg sportistu konkurišu Maid Redžić (atletika), Božidar Vučurević (džudo), Nedžad Husić (tekvando), Maksim Avramović (karate), Dražen Petrović (tenis) i Sanjin Pehlivanović (bilijar).

"Nezavisne novine" i Radio televizija BiH, a pod pokroviteljstvom Predsjedništva BiH već 18. godinu zaredom organizuju Izbor najboljeg sportiste BiH, najrelevantniju manifestaciju ovakve vrste u BiH, čiji je partner Olimpijski komitet BiH. Snažnu podršku pruža i Ministarstvo civilnih poslova BiH. Nagrade će biti dodijeljene ukupno 12 kategorija, a osim pomenutih tu su još nagrada za životno djelo, nagrada za razvoj sporta, nagrada za fer-plej – sportski uzor, nagrada za najboljeg sportistu u sportu za invalide, nagrada za najbolju ekipu u sportu za invalide i nagrada publike o kojoj će odlučiti posjetioc portalu www.nezavisne.com.

Svečana manifestacija proglašenja najboljih sportista BiH u 2018. godini biće održana 17. decembra u Kongresnoj dvorani hotela "Holiday" u Sarajevu sa početkom u 20 časova uz direktni TV prenos na BHT1.

LEJLA TANOVIĆ POTPISALA ZA ŠPANSKU EKIPU BRUJULA RACING TEAM

Najuspješnija bosanskohercegovačka biciklistkinja Lejla Tanović, deseterostruka državna prvakinja i trostruka balkanska prvakinja, u naredne dvije sezone nastupat će za špansku ekipu Brujula racing team. Nakon što je protekla dvije sezone vozila za grčki SMF tim Tanović će tako promijeniti sredinu i nastupati za jedan od poznatijih profesionalnih timova iz Španije.

Ona je ove sezone osvojila pet medalja na međunarodnim UCI utrkama, zauzela 4. mjesto na Svjetskom univerzitetskom prvenstvu te odbranila titule balkanske i državne prvakinje.

– Izuzetno sam sretna potpisivanjem za Brujula racing team koji je sastavljen od kvalitetnih vozača iz Španije, Portugala i Rumunije. Atmosfera u ekipi je sjajna i to će mi sigurno pomoći da ostvarim svoje ciljeve. Kapaciteti mog novog tima u tehničkom smislu su idealni, samim tim uz vrhunsku opremu i bicikl zasigurno da će nadoknaditi dosadašnje nedostake u odnosu na konkurenčiju. Ujedno ovo će biti moja prva sezona u kojoj ću nastupati na svih šest svjetskih kupova u Evropi što je dobra motivacija pred zahtjevne zimske pripreme koje me očekuju – kazala je Lejla Tanović.

U dosadašnjoj karijeri Tanović je osim za grčki SMF tim dvije godine nastupala i za turski Salcano Cappadocia tim. Nakon završetka ove sezone stigle su joj dvije ponude, jedna iz Španije a druga iz Italije.

– Pregоворi sa Brujula timom su protekli izuzetno korektno i ugovor je brzo bio zaključen i potписан na period od dvije godine. Od starta su dali do znanja da žele Lejlu u ekipi i da je glavni cilj njen napredak u odnosu na najbolje biciklistkinje svijeta. Prva utrka za Lejlu će biti veoma brzo, odnosno u februaru naredne godine u Španiji kada će ujedno biti i predstavljanje ekipa za 2019. godinu – kazao je selektor reprezentacije BiH Amar Njemičević, saopćeno je iz MTB (mountain bike) reprezentacije BiH.

Nova era u tehnologiji ispiranja WC školjki

Tehnologiju AquaBlade, najznačajnije otkriće poslije izuma prvog vodokotlića u 19. stoljeću, Ideal Standard je predstavio 2015. godine. Ekskluzivna patentirana tehnologija ispiranja garantira najbolje rezultate ikada, čak i s malom količinom vode.

AquaBlade tehnologija postavlja nove standarde kako u dizajnu, tako i u optimalnom ispiranju. Glatka blago savijena površina bez ruba glavni je preduvjet za povećanje razine higijene WC školjke. Lako dostupna za čišćenje, inteligentan dizajn i osjetno smanjena buka prilikom povlačenja vode.

Čišća

Po pitanju tehnologije Aqua-Blade nadmašuje sve postojeće WC školjke. Kod standardnih toaleta povolik dio površine školjke ostaje neopran, a posebno u stražnjem dijelu školjke. Aquablade kanal je pozicioniran u gornjem dijelu školjke i samim tim omogućuje čišćenje 95% površine. Optimizirani tlak vode i blage

ČISTIJE:

AQUABLADE® TEHNOLOGIJA OSIGURAVA DA 95% POVRŠINE BUDE ČISTO

PAMETNIJE:

EFEKTIVNIJA I EFIKASNIJA UPOTREBA VODE NEGOT STANDARDNIH ISPIRANJA

TIŠE:

AQUABLADE® JE DOKAZANO 25% TIŠI OD NAŠIH OSTALIH MODELA

iIdeal
STANDARD

AquaBlade®
FLUSH TECHNOLOGY

ČISTIJE
PAMETNIJE
TIŠE

linije školjke omogućuju otklanjanje bakterija bez nehigijenskog prskanja van školjke. Dizajn školjki bez unutarnjeg ruba koji je teško dostupan za čišćenje zbog čega se u njemu lako može nakupiti nečistoća također olakšava čišćenje. Kod tradicionalnih WC školjki sa unutarnjim rubom skoro 20% površine školjke ostaje neoprano.

95% površine školjke oprano je svaki put

Elegantnija „Pametna“ tehnologija se očekuje da funkcioniра besprijekorno, ali ujedno predstavlja i spoj elegantnog jedinstvenog dizajna i konkretnih funkcionalnih prednosti. Bernard Franken

iz Franken Architects-a se izbliza upoznao s tehnologijom i bio veoma impresioniran jednostavnim linijama i diskretnim kanalom za ispiranje. Praktične prednosti su očite. Kanal koji obuhvaća kompletan gornji dio školjke praktično omogućava otklanjanje svih nečistoća. Pored boljeg vizualnog efekta nova tehnologija ispiranja osjetno smanjuje

potrebu za dodatnim održavanjem. Kaskadni mlaz koji stvara kanal kreće se oko školjke pod dovoljno velikim tlakom kako bi otklonio sve nečistoće sa školjke, tiho i bez prskanja. Kanal AquaBlade zaista je vrijedan pažnje. On je praktično gotovo neprimjetan što ga čini elegantnim te mu daje velike prednosti u odnosu na alternativne varijante ispiranja.

AquaBlade tehnologija garantira ispiranje 95% površine.

ecos
ZA STUPANJ VIŠE

Ecos d.o.o. kupaonice | grijanje | hlađenje

Adresa: Poslovni centar 96

72250 Vitez | Bosna i Hercegovina

T: +387 30 714 300 → **F:** +387 30 714 302

www.ecos.ba → ecosvitez

IZBORA NAJBOLJEG SPORTISTE SBK ZA 2018.

Općina Gornji Vakuf/Uskoplje bit će domaćin manifestacije "Izbor najboljeg sportiste Kantona za 2018. godinu" koja će se održati 22. februara 2019. godine u obnovljenoj JU "Centar za obrazovanje, sport i kulturu Općine Gornji Vakuf/Uskoplje" dogovoreno je na sastanku predstavnika Sportskog saveza SBK/KSB i Općine Gornji Vakuf/Uskoplje.

Sastanku su prisustvovali Mirsad Ibrašimbegović i Amela Lolić ispred Sportskog saveza SBK/KSB i Sead Čaušević, načelnik Općine Gornji Vakuf/Uskoplje, te šef Službe za opću upravu i društvene djelatnosti Branko Matijanić, direktorica JU "Centar za obrazovanje, sport i kulturu Općine Gornji Vakuf/Uskoplje" Nermina Gudić-Duhandžić i Dževad Dedić istaknuti sportski radnik Općine Gornji Vakuf/Uskoplje.

Predsjednik Sportskog saveza SBK/KSB Mirsad Ibrašimbegović zahvalio u ime svih sportista i sportskih radnika Kantona i istaknuo da dugogodišnja saradnja Sportskog saveza SBK/KSB i Općine Gornji Vakuf/Uskoplje doprinosi unapređenju sporta na Kantonu kao i u Općini Gornji Vakuf/Uskoplje.

VEDRAN BOSNIĆ

NOVI SELEKTOR KOŠARKAŠKE REPREZENTACIJE BIH!

Upravni odbor KS BiH imenovao je Vedrana Bosnića za selektora muške seniorske reprezentacije.

Iako se samo prije nekoliko dana činilo da je Denis Bajramović apsolutni favorit za preuzimanje užarene klup, Bosnić je na kraju dobio podršku UO KSBiH. Radi se o zaista kvalitetnom stručnjaku koji je prethodnih godina na fantastičan način vodio selekciju Švedske sa kojom je zabilježio veoma dobre rezultate.

Bosnić je trener švicarskog tima Lionsa iz Ženeve, a u karijeri je pravio odlične rezultate sa ekipom Sodertalje Kings sa kojima čak četiri puta osvajao titulu prvaka Švedske.

Vedran Bosnić će na klupi muške seniorske reprezentacije debitovati 30. novembra u Bugarskoj.

Švedske sa kojom je zabilježio veoma dobre rezultate.

Bosnić je trener švicarskog tima Lionsa iz Ženeve, a u karijeri je pravio odlične rezultate sa ekipom Sodertalje Kings sa kojima čak četiri puta osvajao titulu prvaka Švedske.

Vedran Bosnić će na klupi muške seniorske reprezentacije debitovati 30. novembra u Bugarskoj.

Upravni odbor KS BiH imenovao je Vedrana Bosnića za selektora muške seniorske reprezentacije.

Iako se samo prije nekoliko dana činilo da je Denis Bajramović apsolutni favorit za preuzimanje užarene klup, Bosnić je na kraju

dobio podršku UO KSBiH. Radi se o zaista kvalitetnom stručnjaku koji je prethodnih godina na fantastičan način vodio selekciju Švedske sa kojom je zabilježio veoma dobre rezultate.

Bosnić je trener švicarskog tima Lionsa iz Ženeve, a u karijeri je pravio odlične rezultate sa ekipom Sodertalje Kings sa kojima čak četiri puta osvajao titulu prvaka Švedske.

Vedran Bosnić će na klupi muške seniorske reprezentacije debitovati 30. novembra u Bugarskoj.

OKUPILA SE U21 REPREZENTACIJA BIH

Mlada reprezentacija Bosne i Hercegovine 19. novembra će u Trening centru Nogometnog saveza u Zenici odigrati prijateljski meč sa Azerbejdžanom. Izabranici Vinka Marinovića okupili su se danas, a u popodnevним satima su odradili i trening.

Nakon završenog ciklusa u kojem se nismo uspjeli plasirati na Evropsko prvenstvo, a malo nam je nedostajalo, Vinko Marinović je okupio mladu nogometnu selekciju u Trening centru u sklopu priprema za prijateljski meč sa Azerbejdžanom. U novi ciklus mlada selekcija ulazi sa određenim promjenama u sastavu, ali ciljevi ostaju isti, a to je unaprijediti igru i rezultat.

– Okupili smo se da vidimo šta imamo od ovih novih igrača i koje mogućnosti imaju. Pratit ćemo i ostale igrače i dalje jer do marta kada počinju kvalifikacije ima dosta vremena, rekao je selektor Vinko Marinović.

Tokom prošlih kvalifikacija stručni štab je već pravio kostur od mlađih igrača koji će biti okosnica novog sastava mlade reprezentacije.

– Imamo kostur ekipe, vidjet ćemo da sada to još izbalansiramo da vidimo koji su igrači koji mogu odgovoriti na postavljene zahtjeve tako da će i meni kao selektoru, ali i igračima biti lakše, zaključio je Marinović.

Besim Šerbećić na prvom okupljanju novog sastava mlade reprezentacije kaže da mu je žao što se u prošlim kvalifikacijama nisu plasirali na Evropsko prvenstvo, te dodaje da im uvijek nedostaje ono malo. Što se naredne utakmice tiče, kaže da ne znaju puno o protivniku.

– Ovo nam je prvi korak i moramo se dobro pripremiti za tu utakmicu jer nam je dobar start uvijek bitan, kaže Šerbećić.

Mlada selekcija u pondjeljak, 19. ovog mjeseca igra prijateljski meč protiv Azerbejdžana i nadamo se da će ovo biti početak sjajnih igara izabranika Vinka Marinovića.

NK ČELIK MEĐU PRVIMA PODRŽAO IDEJU FORMIRANJA ZAJEDNICE KLUBOVA BHT PREMIJER LIGE

Komitet za takmičenje i Disciplinska komisija NS BiH oštro su kaznili nekoliko bh. klubova nakon nemilih scena koje su se desile na nogometnim terenima u Premijer ligi.

Osim izricanja kazni, iz krovne kuće bh. nogometa pozvali su na preuzimanje aktivnosti potrebnih za formiranje udruženja premijerligaša, koje bi zajedničkim snagama djelovalo, i imalo ingerencije za vođenje takmičenja. Među prvima koji su pozdravili ovu ideju i podržali formiranje Zajednice klubova BHT Premijer lige bio je NK "Čelik".

„Meni je drago što smo mi upravo prvi prihvatali ovu ideju, i da smo bar u nečemu prvi. Stanje u našem nogometu je onakvo kakvo jeste. Upravo zbog toga što su klubovi razjedinjeni. Klubovi do sada nisu stajali jedni iza drugih. Zajedno možemo popraviti stanje kada su u pitanju TV prava prijenosa, jer neki klubovi imaju korist zbog toga što imaju posebne konekcije sa Savezom a većina nema.

Zatim, poboljšanja rada sudijske organizacije kao i poboljšanja sportske infrastrukture. Još jednom ću ponoviti, NK Čelik stoji iza ideje formiranja zajednice klubova, jer zajednički možemo riješiti mnoge probleme.“ -izjavila je Kanita Čutura, PR NK Čelik.

Reakciju čelnika N/F/S BiH, u vezi formiranja Zajednice klubova BHT Premijer lige, danas nije bilo moguće dobiti, jer su svi na službenom putu u Austriji.

ZAVIČAJNI MUZEJ TRAVNIK NA GOSTOVANJU

Nakon što je izložba „Iz progona, nakon 100 godina...“ bila premijerno postavljena u programu kulturne manifestacije „Andrićevi dani“ u Zavičajnom muzeju u Travniku, 12. novembra 2018. godine prenesena je u Muzej grada Zenica.

Na otvaranju su govorili Adnan Jašarević, direktor Muzeja grada Zenica i Enes Škrgo, kustos Memorijalnog muzeja Rodna kuće Ive Andrića u povodu obljetnice 100 godina od izdanja prve knjige Ive Andrića promovisano je izdanje Ex Ponto koje je objavio Zavičajni muzej Travnik, te prigodna filatelička koverta.

Obilježeno 100 godina od objave prvog Andrićevog djela **PROMOVISANO REPRINT IZDANJE "EX PONTA" I PRIGODNA FILATELISTIČKA KOVERTA**

U Zavičajnom muzeju u Travniku upriličena je promocija reprinta prvog objavljenog djela nobelovca Ive Andrića - "Ex Ponto" i progodne filateličke koverte u povodu obljetnice 100 godina od izdanja prve knjige nobelovca. Bio je ovo i centralni događaj ovogodišnjih "Andrićevih dana".

Knjigu „Ex Ponto“ Ive Andrića objavio je Zavičajni muzej Travnik i ovo izdanje sadrži, uz originalni tekst poezije u prozi, predgovor za prvo izdanje knjige iz 1918. godine koji je napisao Niko Bartulović, tekst o hronologiji nastanka prvog izdanja, esej Ivana Lovrenovića „Andrić i poezija“, izvode iz kritika i prikaza, bibliografiju izdanja, bibliografiju prevoda, bibliografiju kritika, prikaza i eseja. Knjiga je objavljena uz podršku Župnog ureda Ovčarevo i GS-Print Travnik. Prigodna filatelička koverta nastala je u saradnji Društva filatelista i kolezionara Travnik i Zavičajnog muzeja Travnik, i predstavlja doprinos obježavanju obljetnice.

Promotori su bili književnik Ivan Lovrenović i Enes Škrgo, urednik izdanja.

- Travnički nobelovac je i danas jednako svjež i aktuelan pisac, što ga čini svjetskim klasičkom, a njegova prva knjiga ima svoju umjetničku vrijednost i nakon 100 godina, te inspiriše brojne ljubitelje pisane riječi, a na pitanje kakvu važnost ova knjiga

ima za Travnik i Zavičajni muzej Travnik, kazao je urednik ovog izdanja Enes Škrgo,

"Ex ponto"- prvu zbirku poezije u prozi, Andrić je počeo pisati 1915. godine, tokom boravka u austrougarskom zatvoru u Mariboru, nastavio u selu Ovčarevu kod Travnika, Zenici, Zagrebu, a dovršio u Krapini. Prvi "Ex punto" je objavljen 1918. godine u Zagrebu, u izdanju Književnog juga.

- Da se ovo događa u Poljskoj, Francuskoj ili nekim drugim kulturama, o tome bi se znalo na svakom koraku. Reprint „Ex- ponta“ je nešto ogromno, obzirom da nam je Andrić poznat u nekoj široj percepciji kao klasični prozaik, pisac realističkog prosedea, pisac velikih romana , pripovjetki itd, ali ispod svega toga negdje u pozadini ostaje skrivena činjenica da je Andrić veliki pjesnik, poznat ne samo po svojim prvim mladalačkim pjesmama, nego i po svojim zapisima s kraja života“. – rekao je Ivan Lovrenović. Ovo je tek druga Andrićeva knjiga ikada objavljena u Travniku.

Promovisana knjiga Enesa Škrge

KULTURNI ŽIVOT U TRAVNIKU TOKOM RATA 1992-1995

U Zavičajnom muzeju u Travniku upriličena je promocija reprinta prvog objavljenog djela nobelovca Ive Andrića - "Ex Ponto" i progodne filatelističke koverte u povodu obljetnice 100 godina od izdanja prve knjige nobelovca. Bio je ovo i centralni događaj ovogodišnjih "Andrićevih dana".

Knjigu „Ex Ponto“ Ive Andrića objavio je Zavičajni muzej Travnik i ovo izdanje sadrži, uz originalni tekst poezije u prozi, predgovor za prvo izdanje knjige iz 1918. godine koji je napisao Niko Bartulović, tekst o hronologiji nastanka prvog izdanja, esej Ivana Lovrenovića „Andrić i poezija“, izvode iz kritika i prikaza, bibliografiju izdanja, bibliografiju prevoda, bibliografiju kritika, prikaza i eseja. Knjiga je objavljena uz podršku Župnog ureda Ovčarevo i GS-Print Travnik. Prigodna filatelistička koverta nastala je u saradnji Društva filatelista i kolezionara Travnik i Zavičajnog muzeja Travnik, i predstavlja doprinos obježavanju obljetnice.

Promotori su bili književnik Ivan Lovrenović i Enes Škrgo, urednik izdanja.

- Travnički nobelovac je i danas jednako svjež i aktuelan pisac, što ga

čini svjetskim klasikom, a njegova prva knjiga ima svoju umjetničku vrijednost i nakon 100 godina, te inspiriše brojne ljubitelje pisane riječi, a na pitanje kakvu važnost ova knjiga ima za Travnik i Zavičajni muzej Travnik, kazao je urednik ovog izdanja Enes Škrgo,

"Ex ponto"- prvu zbirku poezije u prozi, Andrić je počeo pisati 1915. godine, tokom boravka u austrougarskom zatvoru u Mariboru, nastavio u selu Ovčarevu kod Travnika, Zenici, Zagrebu, a dovršio u Krapini. Prvi "Ex ponto" je objavljen 1918. godine u Zagrebu, u izdanju Književnog juga.

- Da se ovo događa u Poljskoj, Francuskoj ili nekim drugim kulturama, o tome bi se znalo na svakom koraku. Reprint „Ex ponta“ je nešto ogromno, obzirom da nam je Andrić poznat u nekoj široj percepцији kao klasični prozaik, pisac realističkog prosedea, pisac velikih romana, pripovjetki itd, ali ispod svega toga negdje u pozadini ostaje skrivena činjenica da je Andrić veliki pjesnik, poznat ne samo po svojim prvim mладаљачkim pjesmama, nego i po svojim zapisima s kraja života". – rekao je Ivan Lovrenović. Ovo je tek druga Andrićeva knjiga ikada objavljena u Travniku.

Novi Travnik

PETI ROĐENDAN NOVOTRAVNIČKOG DRUKČIJEG RADIA

Dosta dobre muzike i pozitivna priča učinili su prepoznatljiv novotrvanički Drukčiji Radio je koji je proteklih dana obilježio mali jubilej, 5 godina rada! Kako kažu na Drukčijem radiju prije tačno pet godina u eter je otisla prva riječ i prva pjesma i od tada ne prestaju pričati i svirati.

-Mi smo regionalna radio stanica i sedam dana informišemo i zabavljamo naše slušatelje. Na posao dolazimo sa ciljem širenja pozitive i optimizma i zahvalni smo našim slušateljima koji nas slušaju u svojim domovima i automobilima. – kaže nam direktorka Ivana Lončarević. Kako bi povećali pokrivenost i kvalitet zvuka posljednjih godina dana uložena su značajna sredstva na zamjeni infrastrukture i ugradnji nove opreme. To omogućavama slušateljima praćenje programa po najvišim standardima radijskog emitiranja.

-Svojim signalom pokrivamo Srednjobosanski, te dio Zeničko-dobojskog i Kantona Sarajevo. Program emitiramo na frekvenciji 94,7 MHz i na internetu putem live strema. – ističe direktorka Lončarević.

Mala ekipa

Ekipu Drukčijeg radija čini pet stalno zaposlenih uz tri vanjska saradnika, a to su Marina Mišković, voditeljica, Tanja Meljančić, novinar, Dragoslav Pelc, voditelj, Dražena Laštro marketing služba i Ivana Lončarević, direktorka.

ZAVRŠENA MANIFESTACIJA “MJESEC KNJIGE”

Gradska biblioteka Zenica tradicionalno je obilježila „Mjesec knjige“ koji je počeo 1. oktobra, a zvanično je zatvoren mjesec dana poslije, 1. novembra. U okviru manifestacije, u prvi plan stavljeni su kreativnosti i aktivnosti žena, iz razloga jer živimo u svijetu kad se žene afirmiraju u socijalnom, produkcijonom i stvaralčkom smislu.

Tokom cijele godine biblioteka nastoji prirediti različite sadržaje za sve zainteresovane, a tako je bilo i za vrijeme manifestacije „Mjesec knjige“. Svi posjetitelji mogli su uživati u književnim večerima, tribinama i projekcijama koje su imale za cilj da probude interes kod javnosti, a prije svega mlađih ljudi.

„Trudili smo se napraviti drugačiji ambijent, odnosno da je prisutan vizuelni, audio i scenski doživljaj, što je plan i ubuduće, s posebnim naglaskom na kvalitativno i kvantitativno unapređenje izdavaštva, navode iz biblioteke, dodajući da će poseban akcent biti na lektirski zanimljivim djelima i elektronskom izdavaštvu.

Bosansko narodno pozorište i ove godine je koordinator Noći teatra za BiH, a ovaj put se u proslavu teatarske umjetnosti uključila i Gradska biblioteka Zenica, programom „Plesati, s pjesnicima“.

Sabina Kulenović, Željko Grahovac i Ivana Grahovac će vas, kroz interesantan muzičko-scenski recital, rasplesati s pjesnicima, kao što su: Rumi, Vesna Parun, Edgar Alan Po i drugi.

ČETRDESET PROGRAMA U OVOGODIŠNJOJ NOĆI TEATRA ZA BIH

Ovogodišnja Evropska manifestacija Noć teatra – Noć teatra za BiH 2018. se održava tradicionalno treću subotu u mjesecu novembru, te će tako teatarske kuće, kulturne ustanove, centri za kulturu, akademije, festivali, nevladine organizacije i drugi subjekti otvoriti svoja vrata i slaviti teatarsku umjetnost u 12 gradova širom Bosne i Hercegovine.

I ove godine, koordinator Noći teatra za BiH je Bosansko narodno pozorište Zenica. Naime, u Bosni i Hercegovini se deveti put za redom održava ova manifestacija evropskog karaktera u kojoj ove godine učestvuje 10 zemalja i to: Hrvatska, Slovačka, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija, Austrija, Mađarska, Češka, Bugarska i Belgija.

Povodom 9. bosanskohercegovačke manifestacije Noć teatra 2018., održana je konferencija za medije u Narodnom pozorištu Republike Srpske u Banjoj Luci na kojoj su govorili: koordinatorica Noći teatra za BiH Merima Handanović i saradnik za poslove Marketinga Narodnog pozorišta RS-a Aleksandar Matrak. Koordinatorica Noći teatra za Bosnu i Hercegovinu Merima Handanović je najavila bogat program u subotu, 17. novembra naglasivši da se ove godine u 12 gradova priređuje ukupno 40 programa, među kojima su i 21 predstava od kojih su čak četiri premijerne izvedbe, zatim koncerti, među kojima je i veliki koncert Sarajevske fiharmonije u

Narodnom pozorištu Sarajevo, zatim modne revije, radionice za djecu i odrasle, predstavljanje knjiga, obilasci pozorišta, te online teatarske izložbe. Među ovogodišnjim učesnicima je i osam državnih teatara, četiri gradska/amaterska pozorišta, centri za kulturu, jedan festival, jedna ustanova za predšolski odgoj i obrazovanje, jedna akademija dramskih umjetnosti, jedna gradska biblioteka, kao i razne nevladine organizacije i sektori. Handanović je istakla da će svi ljubitelji teatarske umjetnosti imati priliku da uživaju u cijelodnevnoj i cijeločešernoj manifestaciji u Zenici, Banjoj Luci, Kakanju, Konjicu, Srebreniku, Travniku, Sarajevu, Tuzli, Mostaru, Brčkom, Bugojnu i Trebinju.

Saradnik za poslove Marketinga Narodnog pozorišta Republike Srpske Banja Luka Aleksandar Marak je izrazio zadovoljstvo devetim učešćem na značajnoj manifestaciji u kojoj je ova teatarske kuće partner od samog početka. Matrak je istakao kako će u Noći tetara za BiH u Narodnom pozorištu RS biti izvedena ansambl predstava natala prema tekstu Mate Matišića „Sinovi umiru prvi“ u režiji Marka Misirače.

Noć teatra pruža bogat program u kojem su većinom programi besplatnog ulaza ili po sniženim, simboličnim cijenama svih programa. O programu Evropske manifestacije Noći teatra se možete informisati na stranici nocteatatra.bnpp.ba ili na stranici europeantheatrenight.com.

PRIPREMITE DOM ZA ZIMU

Potrošači znaju da zimi računi za grijanje rastu. Da bi vam u stanu ili kući bilo toplo, a da pri tom ne morate podizati kredit kako biste se ugrijali, dajemo vam nekoliko praktičnih savjeta:

OBLOŽITE VANJSKE ZIDOVE:

Zidovi sami po sebi jesu izolatori, zavisi od materijala, neki bolji, a neki nešto slabiji. No osobito vanjski zidovi su hladni debeli bili ili ma kakvu izolaciju imali. Značajno ćete smanjiti gubitak toplinske energije ako ih prekrijete slikama, tapiserijama ili ogledalom. Čak i najobičniji plakat će biti dodatni zaštitni sloj i podići unutarnju temperaturu za oko jedan stupanj, a za četvrtinu smanjiti gubitak toplinske energije. Jasno je da su slike ili ogledala bolji što su masivniji i veći. Ako ste ljubitelj tapiserija i sličnih načina ukrašavanja prostora, to vam je svakako dodatna prednost. Odličan izolator su čak i police s knjigama, a posebno ako preko cijelog zida stavite debelu dekorativnu zavjesu.

PRIPREMITE DOM ZA HLADNU NOĆ:

Danju sunce kroz prozor može dodatno ugrijati prostor, ali noću su stakla iznimno hladna. Pa čak i ako imate dupla stakla na prozorima, a pokušavate održati temperaturu u unutrašnjosti na oko 18 stupnjeva Celzija, ona će se noću spustiti na 12 stupnjeva što je gubitak energije od 50 do 100 vati po m². Ili ako ste na centralnom grijanju, a ranije odlazite na posao ili imate malu djecu, morat ćete dogrijavati tj. povećavati ionako velike izdatke za grijanje. No, postoji način da spriječite bar nepotrebitno trošenje energije i zadržite toplinu, a to je da stavite „zimske zavjese“ (gušći materijal, koji pokriva cijeli profil prozora) i spustite rolete čim se počne spuštati noć.

VANJSKA ULAZNA VRATA DODATNO ZAŠTITE:

Vanjska ulazna vrata (ulazna vrata na stanovima vode u hodnik) mogu biti tanka, a moda vas je navela da budu i ostakljena. Takva vrata su vrlo slabi izolatori, pa temperatura tijekom noći može pasti na 10 do 15° C. Prekrivanje vrata debelom zavjesom može eliminirati prilično mnogo gubitka topline. Naše bake su imale običaj na vrata s unutrašnje strane za hladnih vremena stavljati stare jastuke i deke.

TOPLINU ČUVA I RASPORED NAMJEŠTAJA:

Ukoliko je vaš namještaj smješten uz vanjske, a ne uz pregradne zidove, bit će vam toplije. Ako imate radni stol uz vanjski zid tako da možete gledati kroz prozor, noge će vam biti hladne. Doduše možete izbjegći tu neugodnost

ako donji dio zida obložite kartonom ili stiroporom. Spavate li na krevetu koji je smješten uz vanjski zid, lako je moguće da vam se 'ukočiti' leđa i vrat. Pomoć je u visokom i masivnom užglavlju kreveta, ali svakako se dodatno zaštitite od hladnoće zida oblaganje kartonom ili stiroporom, pa čak i ti-skani reklamni materijali s kojima vam zatrپavaju poštanske sandučice su ponekad spasonosno rješenje.

IZOLIRAJTE POD:

Da pod može biti hladan znaju posebno stanari čiji su stanovi ili kuće iznad podruma. Posebno ako su podovi od betona na koji je postavljen parket ili laminat samo sa izolacijom protiv vlage. Već postavljanjem tepiha ili još bolje tepisona (toplog poda) ste značajno smanjili izdatke za grijanje, a pomoći će i ispod tepiha (linoleuma) rasprostretre stare novine s kojima ionako ne znate kamo.

Ne zaboravite, da svaka od ovih radnji omogućava uštedu toplinske energije više nego bilo kakav mjerni instrument za potrošnju toplinske energije. Jer mjerni instrument, posebno razdjelnik topline ne štedi, štedite vi.

TRANSFORMACIJA U 14 DANA.

BESKOMPROMISNO!

Linija njege za lice **MA3GENIX** pruža trenutačan osjećaj preporodene kože i osigurava vidljiv učinak u 14 dana jer **NAPREDNA FORMULACIJA ZA ZAGLAĐIVANJE BORA** učvršćuje i poboljšava strukturu kože. Naijenjena je njezi SVIH TIPOVA ZRELE KOŽE nakon 45. godine.

Napredna FORMULACIJA za zaglađivanje bora REAKTIVIRA 14 gena odgovornih za povećanje sinteze kolagena (72 %), elastina (50 %) i hijaluronske kiseline (68 %)*

- smanjenje dubine bora za 23,8 %
- manjenje opsega bora za 14,4 %**

Linija se temelji na prirodnom i za okolinu prihvativom sastojku MATRIGENICS.14G koji se dobiva iz alge Undariapinnatifida. Plodno stablo, poznato i kao Mekabu, sadržava reproduktivne stanice alge s dragocjenim učincima pomlađivanja. Svaka reproduktivna stanica klijia u novu algu koja osigurava reprodukciju i opstanak vrste.

MATRIGENICS.14G reaktivira 14 gena koji sudjeluju u obnavljanju izvanstanične matrice i time donosi vidljiv učinak pomlađivanja - zategnutu kožu i smanjenje bora.

S NOVOM linijom njege za lice **AGELESS** koja znatno poboljšava kvalitetu zrele kože (55+) izložene hormonskoj neravnoteži. Izoflavonima - snažnim fitoestrogenima jača strukturu ekstracelularne matrice, revitalizira kožu iznutra prema van i pruža joj svu udobnost koju treba.

ZNANSTVENO DOKAZANO DJELOVANJE Pobiljšana: čvrstoća: +27 %, glatkoća: +26 %, navlaženost: +29 % i debljina: +17 % kože

AGELESS Dnevna krema 50ml

Hidratantna PRO-AGEING njega koja vitalizira sve fiziološke funkcije zrele kože i poboljšava njezinu strukturu na dermalnoj i epidermalnoj razini. Iznutra prema van!

Svaki dan bogato vlaži kožu i pruža joj osjećaj savršene udobnosti. Koža dugoročno postaje čvršća, glađa, kompaktnja i vitalnija. Zadovoljna bez obzira na godine!

AGELESS Noćna krema 50ml

Hranjiva PRO-AGEING njega zrele kože koja intenzivira prirodni proces obnove stanica kože, jača njezinu strukturu te tako poboljšava sliku kože - iznutra prema van!

Svaku noć opskrbuje kožu lipidima koji joj nedostaju i pruža osjećaj savršene udobnosti. Koža dugoročno postaje čvršća, glađa, kompaktnja i vitalnija. Zadovoljna bez obzira na godine!

AGELESS Uljna esencija 10 ml

Visokokoncentrirane kapi s potpuno prirodnim njegujućim uljima koja djeluju s intenzivnim njegujućim, obnavljajućim i zaštitnim učinkom. Zahtjevnoj zreloj koži pružaju svu potrebnu udobnost te jačaju njezinu snagu i vitalnost.

Pogodne za suhu do normalnu kožu s oslabljenom zaštitnom funkcijom.

OTKLONJEN neugodan osjećaj zatezanja kože kod 93 % ispitanica.*

I u slučaju iznimno suhe i dehidrirane kože.

Njega kože koja slijedi suvremensti stil života - nove poboljšane formule **NATURAL LIFT**.

TRENUTAČAN LIFTING*: vidljivo smanjuje površinu bora do 31 % već nakon jedne primjene. **2. ANTI-OX ZAŠTITA**: snagom antioksidansa štiti kožu od slobodnih radikala i oksidacijskog stresa te pruža dugotrajnu anti-age njegu. **OBOGAĆENA FORMULA** do danidipeptidkarnozin - identičan prirodnog prisutnog sastojku u tijelu - popularnoj liniji **NATURAL LIFT**, uz učinak djelovanja u trenu, pruža i dugoročno djelovanje. Sa antioksidativnim djelovanjem štiti stanice kože od štetnih negativnih vanjskih i unutarnjih čimbenika te posljedično pomaže sprječavati degradaciju kolagenskih i elastičnih vlakana.

NATURAL LIFT

Krema za normalnu do mješovitu kožu 50ml

DJELOVANJE i REZULTAT UPORABE:

TRENUTAČAN LIFTING*: vidljivo smanjuje površinu bora do 31 % već nakon jedne primjene.

ANTI-OX ZAŠTITA: snagom antioksidansa štiti kožu od slobodnih radikala i oksidacijskog stresa te pruža dugotrajnu anti-age njegu.

NEKOMEDOGENA FORMULA: amazonskim kompleksom regulira izlučivanje sebuma te smanjuje začepljivanje pora i mastan sjaj. Intezivno vlaži kožu.

NATURAL LIFT

Krema za suhu kožu 50 ml

TRENUTAČAN LIFTING*: vidljivo smanjuje površinu bora do 31 % već nakon jedne primjene.

ANTI-OX ZAŠTITA: snagom antioksidansa štiti kožu od slobodnih radikala i oksidacijskog stresa te pruža dugotrajnu anti-age njegu.

HRANJAVA FORMULA: bogatim kompleksom ceramida i prirodnih ulja obnavlja hidrolipidni sloj suhe i umorne kože te joj pruža udobnost bez neugodnog osjećaja zatezanja.

NATURAL LIFT Krema protiv bora oko očiju 15 ml

TRENUTAČAN LIFTING I

ANTI-OX ZAŠTITA: intenzivnim korekcijskim djelovanjem vidljivo smanjuje površinu bora na području oko očiju (31%) već nakon jedne primjene* i dugoročno pridonosi sprječavanju prerenog starenja kože te minimizira pojavu sitnih linija i bora.

NATURAL LIFT Hidratantni serum 30 ml

Za optimalno navlaženu kožu s trenutačnim učinkom liftinga* i anti-ox zaštitom! Iznimna hidratantna formula povećava vlaženje u epidermisu nakon prve primjene (do 42 %)** i štiti kožu od gubitka vlage.

ODGOJ NEKAD I DANAS

Svaki naraštaj djece je drugačiji od prethodnoga i svaki traži drugačiji pristup u odgoju. Međutim, odrasli često ponavljaju ono što su sami iskusili kroz odgoj i prema svojoj djeci se ponašaju onako kako su se njihovi roditelji ponašali prema njima iako im se to u nekim situacijama nimalo nije sviđalo.

Kad otkriju u sebi postupke svojih roditelja, zaprepaste ste i požele promijeniti sebe i odnos prema svojoj djeci. Žele biti drugačiji, žele mijenjati sebe i svoje odnose prema drugima, ali im usađeni obrasci ponašanja često stoe na putu. Naravno da svaki roditelj svojoj djeci želi sve najbolje, ali često sama želja nije dovoljna. Autor knjige Djeca su iz raja, John Gray ističe:

Kad roditelji grijše u odgoju djece, to nije zato što ne vole svoju djecu, već zato što oni jednostavno ne znaju za bolji način.

Današnji roditelj treba svaldati nove vještine roditeljstva, naučiti nove metode pristupa svojoj djeci kako bi obje strane bile zadovoljne. Potrebno je smanjiti prijetnje i kažnjavanje i polako uočavati što doista djeluje u radu s djecom današnjice. Vještine pozitivnoga odgoja su nešto što se ne čini zahtjevnim, ali je ipak potrebno priviknuti se na njih i usvojiti ih ako se želi ostvariti dobra komunikacija s djecom jer djeca su iz raja, kako veli Gray, i ne treba ih kvariti nekim nametnutim i naučenim pravilima kojima su odrasli bili izloženi kao djeca i koje oni prenose dalje iako su im se tada protivili. Često smo svjedoci da odgojne metode koje su nas „čeličile”, imajući za cilj napraviti od nas odgovorne i poštene članove društva, danas imaju slab učinkan na nove generacije djece. Svjedoci su tome i učitelji u školi, kao i roditelji i njihovi roditelji.

U stvarnosti koja nas okružuje vidimo nesretne roditelje, nezadovoljnu djecu, zanemarene starije. Svi su pogubljeni i radost koju malo dijete donese u kuću uskoro zamijene nelagoda i nejasnost postupaka koji se pokazuju u odnosu jednih prema drugima. Tako ćemo čuti novopečene roditelje kako govore svojim roditeljima da oni ne znaju odgajati

djecu i da se ne miješaju u odgoj njihova djeteta. Što prije nastoje dijete poslati u vrtić, ukoliko je to dostupno, samo kako bi se dijete spasilo od starih koji na dijete prenose neke „besmislice”. Mladi roditelji su često u nesuglasju kako odgajati djecu, pogotovo u situaciji ako sami dolaze iz obitelji s različitim odgojnim utjecajima. Tako dolazi do prepirk i svađa kojima su često i djeca svjedoci. Kazne i vikanje nikome ne prijaju i stoga je potrebno što prije iznaći nova rješenja koja će navesti djecu da surađuju i budu sretna u svojoj obitelji, a i roditelji će uživati u svojoj djeci i vremenu provedenom s njima.

NOVOSTI U ODGOJU

Cilj pozitivnoga odgoja, kako Gray navodi, jest u stvaranju djece koja imaju svoju volju, ali su spremna na suradnju. Pozitivan odgoj stvara suošćećajnu djecu, djecu kojoj nije potrebno prijetiti i vikati na njih da bi se držala pravila. Djeca izložena pozitivnom odgoju rado surađuju, spontano djeluju i otvorena su. Nemaju potrebu služiti se lažima i obmanama kako bi uvjerila odrasle da su bila dobra i da nisu pogriješila. Moralnost se ne nameće ovoj djeci izvana, nego ih se poučava poštenju i pravednosti kroz odgoj i suradnju s roditeljima i tako moralnost potječe iznutra kroz svakodnevne utjecaje. Dijete usvaja norme gledajući odrasle.

Roditelji djecu trebaju pripremiti za nove izazove sadašnjice kojih nije bilo u fazi njihova odrastanja i koji traže nove pristupe kojima zastarjele metode čine medvjedu uslugu.

Raniji odgojni postupci su išli k tomu da stvore pokornu djecu dok pozitivni odgoj ide k tomu da u djeci pobudi samopouzdanje kako bi bila sposobna malo po malo stvarati vlastitu sudbinu, a ne biti samo pasivni sljedbenici onih ispred sebe. Tako će djeca postajati svjesna sebe i onoga što žele postići. Ovo je jako važno imati na umu. Kao roditelji možete pomoći svojoj djeci, ali ne možete izbrisati njihove jedinstvene probleme i izazove. Kada to podsvijestite i prihvativate, manje ćete se brinuti i manje ćete nastojati mijenjati djecu po svojim uzusima ili rješavati probleme umjesto njih.

Međusobno povjerenje pomaže objema stranama. Djeci treba dopustiti da budu ono što jesu, a pritom im roditelj treba pomagati pri njihovu razvoju i davati savjete u životnom izazovima. Opuštenije reagiranje roditelja, s povjerenjem u dijete, daje i djetetu priliku da stekne povjerenje u sebe, u svoje roditelje i ono što ih zajedno čeka u budućnosti. Svako dijete ima svoju vlastitu sudbinu i što se roditelj prije pomiri s ovom realnošću, bit će smireniji i opušteniji i neće žuriti preuzimati odgovornost za svaki problem s kojim se dijete suoči.

Govedi ragu sa pivom

Sastojci:

- 800 gr govedine za gulaš
- 2 glavice luka
- 1 kom poriluka
- 2 veće mrkve
- 1 čen bijelog luka
- 1/4 korjena celera
- 1 kašika brašna
- 1 kašika vinskog sirćeta
- 2 kašike putera
- 500 ml tamnog piva
- timijan, kim, šefer, so, biber, persunov list

Priprema:

- Na zagrijanom puteru propržimo naglo komade govedine da fino porumeni sa svih strana. Dodamo luk i česnjak i kratko dinstamo dok luk neomekša.
- U vatrostalnu posudu u kojoj ćemo peći izručimo meso i luk, pa dodamo ostalo povrće malo krupnije isjećeno. Stavimo začine odprilike po pola kašice timijana
- Biber dodamo kada je jelo gotovo. Poslužite sa kuvenim krompirom ili rižom.

Lijena pita

Tijesto

- 2 jaja
- 3 ravne kašike šećera (50 gr)
- 1 vanilin šećer
- 100 gr maslaca
- ribana korica od 1/2 limuna
- 2 kašike kiselog vrhnja ili mlijeka
- 1/2 praška za pecivo
- 300 gr brašna - toliko da se tijesto ne lijepli

Priprema

Tijesto:

- Izmiksati jaja, šećer, vanilin šećer, ribanu limunovu koricu i mast. Ako se koristi maslac, narezati ga na lističe. Brašno prosijati sa praškom za pecivo, pa pomalo dodavati u smjesu, ne sve odjednom. Kad se više ne može miksati, dodati preostalo brašno i tijesto dovršiti rukama.
- Tijesto ne treba odmarati.
- Podijeliti ga na dva dijela i na pobršnjenoj podlozi razvući na veličinu tepsije 37x21 cm. Tijesto je podatno, ne lijepli se, lijepe se razvlači i ne puca. I nije debelo.
- Tepsiju namastiti i pobršniti.
- Pomoću valjka prebaciti jedan dio tijesta na dno tepsije.

Nadjev od jabuka:

- 1,5 kg neočišćenih jabuka
- 2 šake šećera (60-70 g)
- 1 vanilin šećer
- malo cimeta
- ribana korica od 1/2 limuna
- malo narezanih oraha
- 3 žlice krušnih mrvica ili griza ako se jabuke nekuhaju

tko voli sladje, može dodati još šećera.

- Pomoću valjka prebaciti jedan dio tijesta na dno tepsije, staviti nadjev, pa drugi dio tijesta.
- (Nadjev sasvim lagano pritisnuti da se bolje spoji sa tijestom).
- Po vrhu tijesto malo nabosti da se pri pečenju ne napuše i peći 30 minuta na 180°C ili dok lijepe ne porumeni.
- Ohladiti i posuti šećerom u prahu.

KAKO PRIPREMITI VOZILO ZA ZIMU

U zimskom periodu, niske temperature i česte i obilne padavine izuzetno nepovoljno utiču na motorna vozila, posebno kad su intenzivnije u upotrebi.

GUME

Kontakt između ceste i vozila ostvaruje se preko guma, odnosno na jednom relativno malom dijelu dodirne površine između gume i ceste. Upravo ta kontaktna površina od presudne je važnosti za sigurnost upravljanja vozilom.

Odgovarajuće gume prva su stavka kojoj treba posvetiti pažnju. Kada temperatura padne ispod 7°C elastičnost ljetne gume se gubi, one postaju prekrute pa je koeficijent prijanjanja znatno niži. Put kočenja postaje duži, a mogućnost upravljanja vozilom znatno lošija. Stoga ljetne gume zamjenite zimskim. Provjerite imaju li gume dovoljnu dubinu profila i da li je pritisak zraka u gumama odgovarajući. Gume trebaju imati najmanje 4 mm profila, a pritisak u gumama treba biti veći za 0,15 bara.

TEKUĆINE

Promjena i kontrola rashladne tekućine jedna je od bitnijih stvari koje treba uraditi prije zime. Promjena rashladne tekućine najjeftiniji je i najsigurniji način za očuvanje dugotrajnosti vozila. Kao i svaka druga komponenta i rashladna tekućina vremenom gubi svoje karakteristike i ukoliko nije pravovremeno dopunjena ili zamjenjena tokom zime svojim smrzavanjem jednostavno može uništiti hladnjak ili blok motora.

Tekućinu za pranje vjetrobrana treba obogatiti tekućinom protiv zamrzavanja da ne bi došlo do oštećenja njenog rezervara ili električne pumpe.

ULJE

Predma se motorno ulje, u zavisnosti od upute proizvođača, mijenja svakih 10.000 do 20.000 kilometara, zima je razdoblje kada je motorima potrebno manje viskozno ulje. Niske temperature dodatno će zgasnuti viskozno ulje, zbog čega ono neće jednako dobro kružiti kroz rashladni sistem te će motor, barem

u početku, dok ne dosegne radnu temperaturu, dobiti znatno manje potrebnog podmazivanja.

AKUMULATOR

Zimi, zbog nižih temperatura slabи kapacitet akumulatora jer se slabije odvija proces obnove i punjenja akumulatora, tako da pri nižim temperaturama stariji i istrošeni akumulatori jednostavno ne mogu obaviti svoju funkciju. Ispraznjen akumulator, također, može se smrznuti. Akumulator treba biti potpuno napunjen i ispravan. Kablovi i polovi trebaju biti očišćeni i zategnuti. Ako je akumulator stariji od tri godine – zamjenite ga novim. Prilikom kupovine novog obratite pažnju na kapacitet akumulatora (Ah), startnu snagu (A), dimenzije, način i vrstu priključka na vozilu.

KOČNICE

Ispravne kočnice jedan su od osnovnih preduslova za sigurnu vožnju, posebno u zimskim uslovima, kada i najmanja disproporcionalnost u kočenju po pojedinom točku može dovesti do gubitka kontrole nad vozilom. Zato provjerite kočnice i po potrebi ih servisirajte.

REDOVNO ODRŽAVANJE

Svake godine sa padom temperature zimske službe posipaju ceste solju što može našteti vozilima. Iz tog razloga s vremena na vrijeme operite vozilo, pažnju posebno obratite na podvozje te sanirajte eventualna oštećenja na karoseriji na kojima može doći do korozije i hrđanja.

LANCI ZA SNIJEG

U obaveznu zimsku opremu vozila spadaju i lanci za snijeg koje trebate imati u prtljažniku vašeg vozila jer u slučaju većih snježnih nanosa ili leda na cestama, zimske gume neće moći obezbjediti nesmetano kretanje vozila, pa ćete u takvim ekstremnim vremenskim uslovima

s lancima za snijeg biti u mogućnosti krenuti dalje i stići do svog cilja.

Prilikom kupovine obratite pažnju da lanci za snijeg odgovaraju dimenzijama zimskih guma i izbjegavajte kupovinu jeftinih i neprovjerjenih proizvoda, jer loši lanci donijet će više problema u vožnji nego koristi. Pucanje loših, jeftinih lanaca zaustavit će vozilo gdje se najmanje nadate, ne pominjući kakva sve oštećenja mogu prouzrokovati na donjem podvozju vozila.

SERVIS

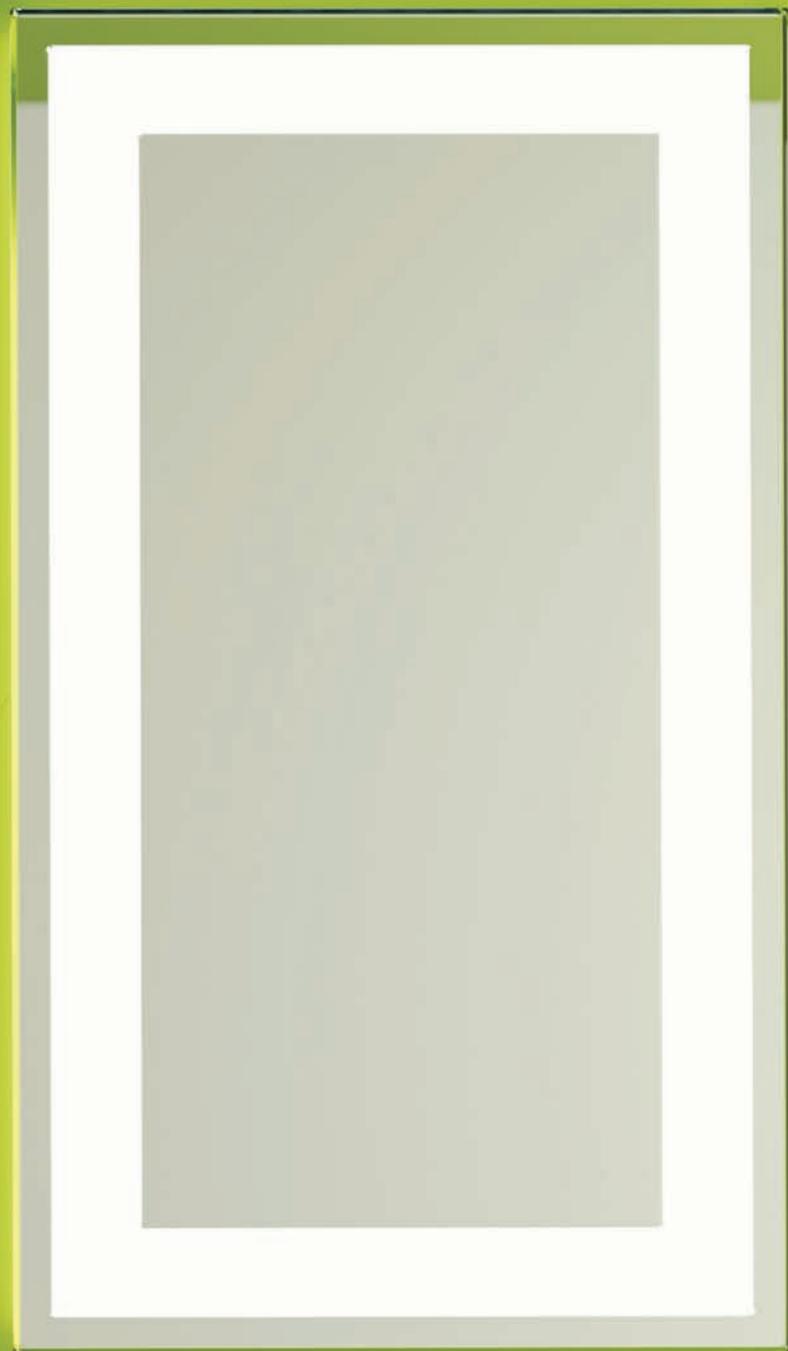
Bilo da se radi o kontrolnom servisu ili je u pitanju kakav veći zahvat, servisiranje zimi mnogostruko će se vratiti kroz svakodnevno i nesmetano funkcioniranje vozila. Kod vozila sa benzinskim motorima obratite pažnju na sistem za paljenje i ubrizgavanje, jer korozija ili dotrajalost tih sistema onesposobiće vozilo čim zahlađi. Kod vozila sa dizel motorima obratite pažnju na ispravnosti grijača motora, filtera goriva, kompresiju i dihtunge motora, jer ako je i jedan od ovih elemenata dotraja ili izvan funkcije, vozilo neće upaliti.

Prilikom zimskog servisa zatražite pregled i zamjenu svih dotrajalih gumenih elemenata na vozilu, jer upravo zimi na nižim temperaturama stari gumeni dijelovi pucaju te mogu dovesti do neželjene štete na vozilu. Ovdje obratite pažnju na gumene cijevi sistema za hlađenje, gumene nosače izduvnog sistema, pogonske i prijenosne remenove...

kristal®
Vaš svijet stakla

OGLEDALA
SA LED RASVJETOM

T +387 30 717 733
F +387 30 713 111

info@kristal.eu
www.kristal.eu

Poslovni centar 96
72250 Vitez BiH

PRATITE NAS NA
FACEBOOK I
INSTAGRAM